

ΤΕΧΝΗ ή ΒΑΝΔΑΛΙΣΜΟΣ;

«Τα γκράφιτι της οργής στην Αθήνα της λιτότητας»

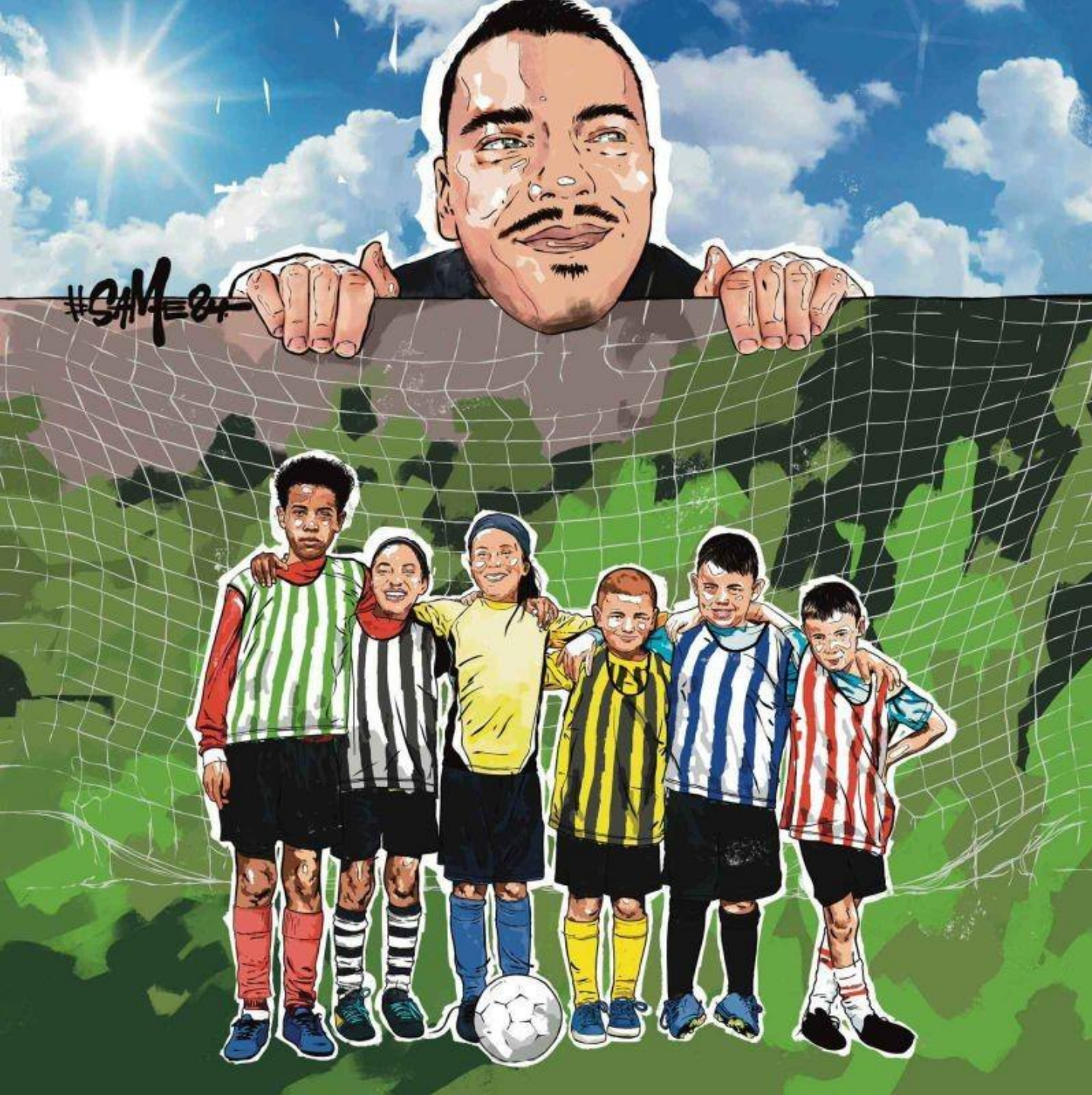
Οδοιπορικό του γαλλικού πρακτορείου στους δρόμους της Αθήνας με αφορμή το δεύτερο ετήσιο φεστιβάλ γκράφιτι που διοργανώνεται αυτές τις μέρες σε περιοχές του λεκανοπεδίου. Γράφει ο **Στέφανος Νικήτας**.

Ένα γιγάντιο λιοντάρι βρυχάται με φόντο μια Ελληνική σημαία. Πρόκειται για ένα από τα **"οργισμένα"** γκράφιτι το οποίο καλύπτει τον τοίχο ενός σχολείου σε ένα εργατικό προάστιο των Αθηνών.

Οι πλειοψηφία των γκράφιτι στην Αθήνα δεν παραπέμπουν σε ευτυχισμένες εικόνες, αλλά σε σκηνές βίας και απελπισίας αναφέρει ο δημοσιογράφος του Γαλλικού Πρακτορείου που κάνει ένα οδοιπορικό στους δρόμους της πρωτεύουσας. Εξήντα καλλιτέχνες του δρόμου έχουν στη διάθεσή τους τριάντα κτίρια σε υποβαθμισμένες περιοχές (Νίκαια, Ρέντης, Ταύρος) για να τα μετατρέψουν σε καμβά δημιουργίας στο δεύτερο ετήσιο φεστιβάλ που διοργανώνεται στη πρωτεύουσα. Σύμφωνα με τους οργανωτές το μήνυμα του φεστιβάλ έχει ένα θετικό πρόσημο **«Κρίση; Ποια κρίση;»**, ωστόσο αρκετοί καλλιτέχνες φαίνεται να αψηφούν την προτροπή. Στόχος των διοργανωτών είναι να δείξουν πως η Ελλάδα περνάει πλέον σε μια νέα φάση και αφήνει πίσω της τις δύσκολες ημέρες των προηγούμενων ετών. Μεταξύ των ξένων συμμετεχόντων στο φεστιβάλ είναι Franck Duval από τη Γαλλία, που δήλωσε πως **«Η αλήθεια είναι πως οι δρόμοι της Αθήνας αξίζουν λίγο περισσότερο χρώμα και χαρά»**. Από την μεριά του ο Πάνος Χαραλάμπους, ένας από τους αντιπροέδρους κοσμήτορες της Σχολής Καλών Τεχνών της Αθήνας που διοργανώνει την εκδήλωση, δήλωσε: **"Επιδιώκουμε να προκαλέσουμε αντιδράσεις. Η τέχνη δεν είναι πλέον μόνο για λίγους, βγαίνει στο δρόμο. Τα τελευταία χρόνια είχαμε μια έκρηξη των γκράφιτι ως μια μορφή διαμαρτυρίας. Οι νέοι άνθρωποι ήθελαν να εκφράσουν τις απόψεις τους σε αυτούς τους δύσκολους καιρούς και το street art είναι το ιδανικό όχημα."**

- Τι είδους κείμενο είναι αυτό και πού μπορεί να το συναντήσουμε; Ποια είναι η πρόθεση του πομπού;
- Να δικαιολογήσετε την χρήση εισαγωγικών μέσα στο κείμενο.
- Περιγράψτε το γκράφιτι- πώς μπορεί να σχετίζεται με τις οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες που βίωνε η Ελλάδα εκείνη την περίοδο;
- Ποιο νομίζετε ότι είναι το μήνυμα του γκράφιτι;
- Να σχολιάσετε τον τίτλο του κειμένου σε σχέση με το περιεχόμενό του και την πρόθεση του δημιουργού.

«Άλκη Καμπανός: Γκράφιτι του 11^{ου} δημοτικού σχολείου Καλαμαριάς»

Ο 19χρονος Άλκης Καμπανός έχασε τη ζωή του την 1^η Φλεβάρη του 2022 στην Θεσσαλονίκη, μετά από άγρια επίθεση που δέχθηκε από δώδεκα οργανωμένους οπαδούς μιας αντίπαλης ομάδας, μόνο και μόνο επειδή υποστήριζε διαφορετική ποδοσφαιρική ομάδα.

Εκπαιδευτικοί, μαθητές και γονείς του 11ου δημοτικού Καλαμαριάς, αποφάσισαν να δημιουργήσουν γκράφιτι σε μεγάλη κλίμακα, στον τοίχο του σχολείου τους στην μνήμη του Άλκη.

Παρατηρήστε προσεκτικά το γκράφιτι:

- Τα μικρά παιδιά υποστηρίζουν μια μόνο αθλητική ομάδα; Ανήκουν στην ίδια φυλή; Τι σχέση φαίνεται να έχουν μεταξύ τους; Πώς νιώθουν αγκαλιάζοντας φιλάθλους άλλης ομάδας;
- Η μορφή του Άλκη δεσπόζει στο πάνω μέρος του γκράφιτι. Η έκφραση του προσώπου, η θέση των χεριών, το φόντο πίσω του ποια χαρακτηριστικά του αποδίδουν; Τι σχέση φαίνεται να έχει με τα μικρά παιδιά;
- Ποιο μήνυμα, νομίζετε, ότι θέλει να περάσει το γκράφιτι; Συμφωνείτε με αυτό;
- Το φόντο πίσω από τα παιδιά που παραπέμπει; Πώς σχετίζεται με το μήνυμα του γκράφιτι;

Ο **Banksy** είναι γνωστός Βρετανός καλλιτέχνης του γκράφιτι, πολιτικός ακτιβιστής και σκηνοθέτης ταινιών, ανεπιβεβαίωτης ακόμα ταυτότητας. Τα έργα του σχολιάζουν ζητήματα πολιτικής και κουλτούρας, με επιγράμματα που συνδυάζουν το μαύρο χιούμορ με γκράφιτι.

Περιγράψτε αναλυτικά κάθε γκράφιτι και σκεφτείτε ποιους κοινωνικούς /πολιτικούς προβληματισμούς μπορεί να θέτει ο δημιουργός τους. Για ποιους λόγους, νομίζετε, ότι ο Banksy επιμένει να διατηρεί την ανωνυμία του;

ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ- ΚΕΙΜΕΝΟ Α: "Τελικά, τι είναι το γκράφιτι, τέχνη ή βανδαλισμός";

Μεγάλο ερώτημα αυτό. Γίνεται ακόμα μεγαλύτερο, καθώς περνούν οι μήνες και τα χρόνια, καθώς εναλλάσσονται οι γενιές. Όλα αλλάζουν αλλά αυτά παραμένουν εκεί. Τα γκράφιτι δεν ξεβάφουν εύκολα, σχεδόν καθόλου. Οι δημιουργοί τους, άγνωστοι τις περισσότερες φορές, λάτρεις της νύχτας, τα ολοκληρώνουν σχεδόν πάντα κατά τις βραδινές ώρες. Για νομικούς κυρίως λόγους. Ίσως και για να διατηρήσουν το μυστήριο που κυριαρχεί γύρω από την ταυτότητα τους, καθώς, οι άνθρωποι που την επόμενη μέρα βλέπουν τα έργα τους, συχνά τους αναζητούν. Τι πραγματικά λοιπόν είναι το γκράφιτι; Είναι μια μορφή τέχνης, όπως τόσες άλλες; Ή είναι ακόμα μια επαναστατική κίνηση των νέων, όταν αυτοί περνούν τη φάση της εφηβείας και όχι μόνο;

Η αλήθεια είναι πως, για το συγκεκριμένο θέμα έχω μία άποψη, η οποία αποκλίνει από τις τυπικές και κατ' άλλους λογικές θεωρήσεις περί του συγκεκριμένου θέματος. Θεωρώ πως, το γκράφιτι, αποτελεί μια μορφή τέχνης. Μια μορφή τέχνης που δε φοβάται να εκδηλωθεί μέσα από μια μεγάλη ποικιλία θεμάτων, παρμένα τόσο από την ιστορία, όσο και από την καθημερινότητα της ανθρώπινης κοινωνίας. Είναι ίσως μία από τις λίγες μορφές τέχνης που δεν φοβάται το χρώμα και το ελεύθερο σχέδιο και ακριβώς αυτό είναι που της προσδίδει τόση ιδιαιτερότητα. Μέσα από αυτό, εκφράζεται ο σύγχρονος άνθρωπος, ο άνεργος, ο αγανακτισμένος, αυτός που έχει ανάγκη να μιλήσει αλλά κυρίως, ο έφηβος. Αυτός ο έρμος ο έφηβος. Που έχει καταπιεστεί τόσο πολύ απ' όλα γύρω του, που ψάχνει τόσο απεγνωσμένα για λίγα "ψίχουλα" επικοινωνίας με την οικογένεια του, που θέλει να τραβήξει την προσοχή του κόσμου με κάθε κόστος.

Και κάπου εδώ, το χάνουμε. Διότι, όπως ανέφερα παραπάνω, μπορεί εγώ προσωπικά να θεωρώ το γκράφιτι μια μορφή τέχνης, παρόλα αυτά όμως, αυτή παρεξηγείται εύκολα από πολλούς ανθρώπους και τελικά, καταλήγει να θεωρείται (και να γίνεται) βανδαλισμός, για τον εξής λόγο. Οι λόγος αυτός με μία λέξη; Νόμος. Χάνεται αυτή η μορφή τέχνης, αυτός ο τόσο μοναδικός τρόπος έκφρασης των εφήβων και των νέων ανθρώπων. Και χάνεται εξαιτίας των νόμων του κράτους μας. Απαγορεύονται λέει τα γκράφιτι σε δημόσια κτίρια, όπως τα γήπεδα, οι αρένες, τα γυμναστήρια, τα σχολεία και οπουδήποτε αλλού θεωρείται δημόσια περιουσία. Ξεχνάμε όμως, κάποιον άλλο βασικό νόμο. Εκείνον που αναφέρεται σε ελευθερία, τόσο του λόγου, όσο και της έκφρασης, όποια μορφή και αν έχει αυτή. Πως τολμούμε λοιπόν να κάνουμε λόγο για ελευθερία έκφρασης ενώ την ίδια στιγμή καταργούμε την ελευθερία της δημιουργικότητας μέσω του γκράφιτι; Την μεγαλύτερη μορφή έκφρασης, την πιο άμεση, ίσως την πιο παραστατική;

Κάπως έτσι, γίνεται μια πολύ άσχημη μετάβαση. Η μετάβαση από μια μορφή τέχνης σε μια πολύ άσχημη μορφή βανδαλισμού. Οι έφηβοι, ενώ έχουν όλη την καλή διάθεση να εκτονωθούν δημιουργικά μέσα από αυτή την διαδικασία, δημιουργώντας κυριολεκτικά θαύματα με το σπρέι, σταδιακά χάνουν το ενδιαφέρον τους για γόνιμη δημιουργικότητα εξαιτίας των νόμων αυτών και τελικά, καταπατούν το νόμο. Το αποτέλεσμα; Θέλοντας να τραβήξουν οπωσδήποτε την προσοχή αλλά και να αντιδράσουν απέναντι στο νόμο, που απαγορεύει ακριβώς αυτή την δραστηριότητα, κάνουν γκράφιτι πάνω σε μνημεία, σε χώρους ιερούς, σε σπίτια και σε μαγαζιά, πράγμα που υπό άλλες προϋποθέσεις δε θα το διανοούνταν καν ως ιδέα. (...) Μήπως ήρθε λοιπόν η ώρα να το ξανασκεφτούμε και να επανεξετάσουμε αυτούς τους νόμους;

Άρθρο του Θεόφιλου Αμοιράδη, δημοσιευμένο (27/4/2015) στο <https://enfo.gr/ar4156>

ΚΕΙΜΕΝΟ Β: «ΓΚΡΑΦΙΤΙ ΣΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ: Τέχνη ή βανδαλισμός; Τι λένε οι πολίτες»

Τις τελευταίες ημέρες οι περαστικοί από την οδό Πατησίων γυρνούν ξαφνιασμένοι το κεφάλι: η γνώριμη όψη του Πολυτεχνείου έχει αλλάξει εξαιτίας ενός γκράφιτι που τύλιξε σαν ...μαύρο ρούχο το κτήριο.

Η πανεπιστημιακή κοινότητα κατέθεσε τις αντιρρήσεις της για το γκράφιτι, το υπουργείο Παιδείας το καταδίκασε, η δικαστική έρευνα προχωρά. Τι λένε όμως οι πολίτες που αντικρίζουν το ιστορικό κτήριο της Αθήνας με αλλαγμένο «πρόσωπο»; Οι απόψεις δίστανται: οι μεγαλύτερης ηλικίας το καταδικάζουν, οι νεότεροι το αντιμετωπίζουν με ενδιαφέρον. Όλοι πάντως αναρωτιούνται πως βάφτηκε σε μια νύχτα μια τόσο μεγάλη επιφάνεια. Όποιος κι αν ήταν ο στόχος αυτής της τολμηρής πράξης, σίγουρα ένα είναι δεδομένο, ότι έγινε το επίκεντρο συζητήσεων για τα όρια της τέχνης και της αισθητικής.

- «Μου αρέσει το γκράφιτι σαν τέχνη, αλλά όχι πάνω σε ένα κτήριο που έχει την ιστορία του Πολυτεχνείου»
- «Νόμιζα πως είναι φυλακή! Δε μου αρέσει καθόλου, είναι πολύ σκοτεινό για την αισθητική μου».
- «Ναι, μου αρέσει! Είναι τέχνη, η τέχνη μερικές φορές προκαλεί.»
- «Τι γράμματα μαθαίνουν τελικά τα παιδιά μας; Τι χάλι είναι αυτό; Το βανδάλισαν!»
- «Είναι πολύ επιβλητικό. Επιβάλλεται. Είναι πανέμορφο. Περπατάς, το βλέπεις και παθαίνεις."

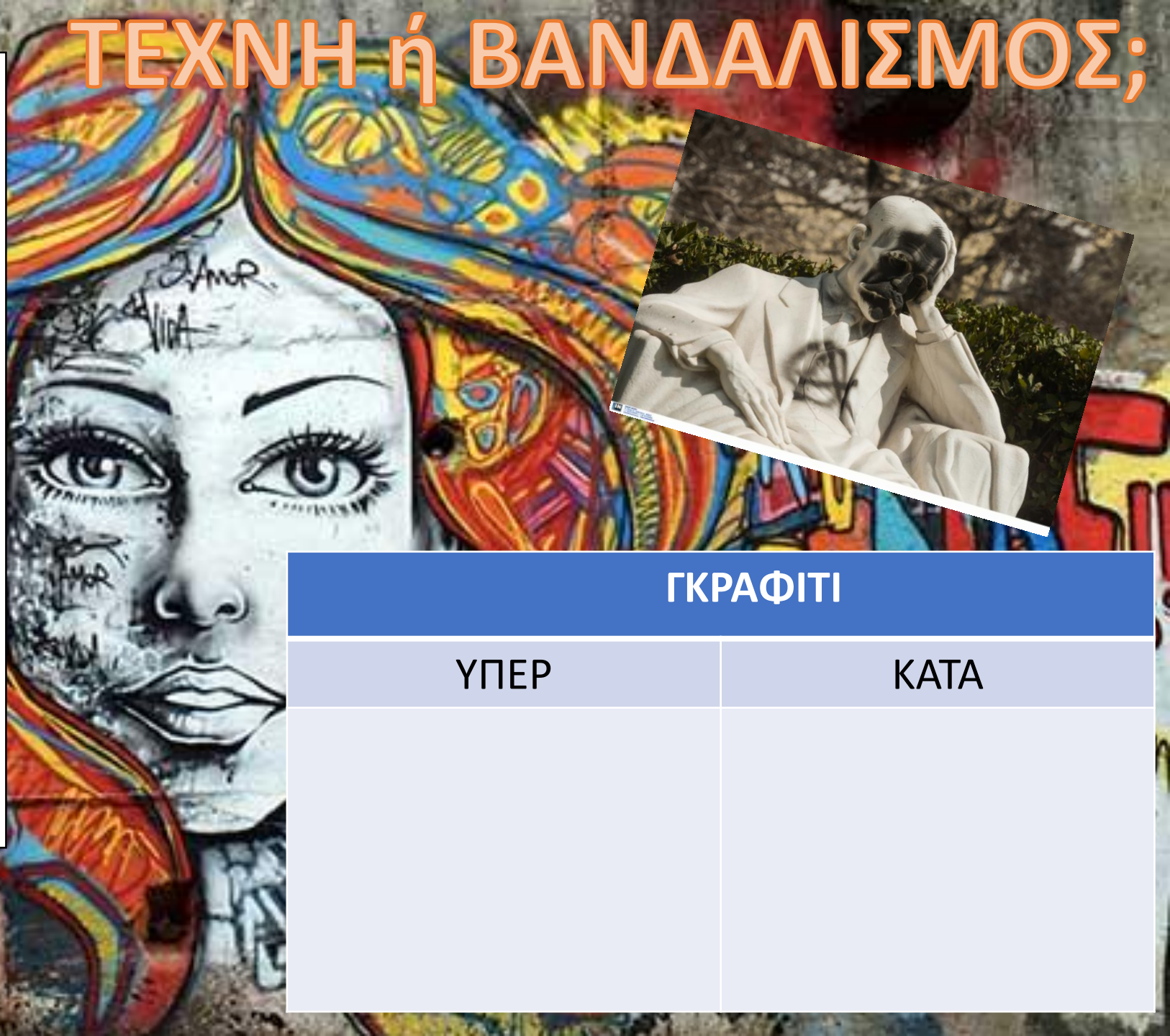

Το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού και Θρησκευμάτων, με αφορμή την κάλυψη των εξωτερικών τοίχων του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου από αγνώστους με γκράφιτι, σημειώνει ότι οι εκφράσεις αυθόρμητης τέχνης της νέας γενιάς -όσο σεβαστές και αν είναι- απαιτούν όρια και μέτρο. Στην περίπτωση του Πολυτεχνείου, ενός ιστορικού κτιρίου της χώρας με ιδιαίτερο συμβολισμό, και μάλιστα συνδεδεμένο με την πρόσφατη ιστορία και τους αγώνες της νέας γενιάς, αλλά και με αισθητική αξία, το υπουργείο θεωρεί ότι η παραπάνω πράξη «υπερέβη τα όρια» αναφέρεται σε ανακοίνωση για το θέμα.

ΠΗΓΗ: <https://www.newsbomb.gr/ellada/story/565672/gkrafiti-sto-polytexneio-texni-i-vandalismos-ti-lene-oi-polites> (12/3/2015)

ΤΕΧΝΗ ή ΒΑΝΔΑΛΙΣΜΟΣ;

- Το κείμενο Α είναι άρθρο, ενώ το κείμενο Β είναι ρεπορτάζ. Σε ποιο από τα δύο κείμενα γίνεται προσπάθεια υιοθέτησης μιας πιο αντικειμενικής σκοπιάς στο θέμα των γκράφιτι και γιατί; Με ποιες γλωσσικές επιλογές του συγγραφέα επιδιώκεται αυτή η αντικειμενικότητα; Πιστεύετε ότι καταφέρνει ο συγγραφέας να πετύχει τον στόχο της αντικειμενικότητας και σε ποιο βαθμό;
- Στο κείμενο Α κυριαρχούν οι ερωτήσεις. Αφού εντοπίσετε μερικές ευθείες ερωτηματικές προτάσεις, να εξηγήσετε τι πετυχαίνει με την χρήση τους ο συγγραφέας.
- Χωριστείτε σε δύο ομάδες και καταγράψτε επιχειρήματα υπέρ - κατά των γκράφιτι, αξιοποιώντας και το υλικό που δουλέψαμε. Στη συνέχεια, θα παρουσιάσετε τα επιχειρήματά σας με την μορφή ενός debate μέσα στην τάξη.

ΓΚΡΑΦΙΤΙ

ΥΠΕΡ

ΚΑΤΑ